

Revidering av VA-taxa för Bollebygds kommun (KS2024/287)

Sammanfattning

Kommunalt vatten och avlopp (VA) är en grundläggande samhällsservice som finansieras genom avgifter, även kallade taxor, i stället för kommunalskatt. Denna finansieringsmodell är utformad för att säkerställa en rättvis och hållbar förvaltning av våra vattenresurser. Varje kommun har ett eget system för VA-taxa, beslutat av kommunfullmäktige. Dessa taxor är utformade enligt lagstiftningens krav på rättvisa, skälighet och självkostnadsprincipen. De tar hänsyn till den nytta som brukaren får av anslutningen till det kommunala VA-nätet. VA-taxorna består vanligtvis av två huvuddelar: löpande brukningsavgifter och en (engångs) anläggningsavgift vid anslutning till VA-kollektivet. Dessa kan i sin tur delas upp i olika komponenter för dricksvatten, avlopp och dagvattenhantering, med både fasta och rörliga delar.

Kommunerna har viss flexibilitet i hur de strukturerar sina taxor. De kan välja att komplettera med skattemedel eller låta intäkter från en typ av avgift finansiera en annan del av verksamheten. Detta, tillsammans med lokala förutsättningar och behov, gör att taxorna kan variera betydligt mellan olika kommuner. För att möjliggöra jämförelser mellan kommuner används ofta två standardiserade "typhus", A och B, som representerar ett genomsnittligt enbostadshus respektive ett flerfamiljshus. Dessa modeller ger en uppfattning om skillnader i taxenivåer, även om de inte kan fånga alla nyanser i de olika kommunernas taxestrukturer. Bollebygds kommun har inte höjt sin VA-taxa sedan januari 2021. Sedan dess har såväl investeringsbehovet som driftkostnaderna ökat markant för VA-verksamheterna i hela riket. Som konsekvens av detta ser teknik- och servicenämnden ett brådskande behov att höja taxan. Snitthöjningen i riket har under de senaste tre åren varit följande:

2022: 3,9% (typhus A), 3,7% (typhus B)

2023: 8,1% (typhus A & B)

2024: 14,0% (typhus A & B)

Förväntningarna från Svenskt vatten är att snitthöjningen även 2025 kommer vara hög. Observera också att flera kommuner skattefinansierar delar av VA-verksamheten, vilket försvårar jämförelsen. Teknik- och serviceförvaltningen har lyft behovet av att höja taxan tidigt i 2025 års budgetprocess och har under 2024 fortsatt påtala vikten av att nå en strukturell balans för verksamheten.

Efter den senaste taxehöjningen har kostnadssidan påverkats av räntehöjningar, inflation, löneökningar, högre krav, ett växande uppdrag och större, samt mer akuta behov av utredningar. Samtidigt har förbrukningen minskat under de senaste två åren – något som kopplas till hushållens tuffare ekonomiska situation. Detta innebär att verksamhetens intäkter blivit lidande samtidigt som kostnaderna skenat. Oavsett vilken finansieringslösning som beslutas, behövs en stärkt finansiering om 23,5% (4,7 mnkr.) för att verksamheten ska nå strukturell balans.

Under 2024 har teknik- och serviceförvaltningen arbetat fram en långsiktig VA-kalkyl och synliggjort diskrepanser i vad som taxefinansieras men bör skattefinansieras, och vice versa.

I VA-kalkylen framgår att taxorna kommer behöva höjas med cirka 7% de kommande fem åren, givet att verksamheten betalar internränta om 2,5-3,0% och investeringar görs i linje med plan. Om internräntan eller investeringstakten höjs ytterligare blir också behovet av taxehöjningar högre. Även om taxorna beräknas höjas med cirka 7% årligen är förutsättningarna för kommande år beroende av flera faktorer och behöver analyseras inför varje föreslagen taxejustering.

Teknik- och servicenämnden har på sammanträde 2024-10-16, § 78, beslutat att föreslå till kommunfullmäktige att bruks- samt anslutningsavgiften för VA i Bollebygds kommun höjs med 23,5% från och med 2025-01-01, samt att den tidigare antagna VA-taxan (gällande från 2021-01-01) upphävs i samband med beslut i kommunfullmäktige om fastställande av ny taxa.

Ekonomiavdelningen har lämnat ett yttrande i ärendet; Kommunstyrelseförvaltningens bedömning är att den föreslagna höjningen på 23,5% är rimlig i förhållande till kostnadsutvecklingen. Under hösten 2024 har en genomgång gjorts utifrån rekommendationer och lagar av VA-redovisningen där en del förbättringsområden har identifierats. Två av dessa bedöms vara av större karaktär och behöver hanteras i budgeten. Den första är att VA-verksamheten har belastats med intern ränta men enligt redovisningsrekommendationer ska istället den genomsnittliga upplåningsräntan för kommunen användas. För 2025 bedöms skillnaden motsvara en ökad kostnad för VA-verksamheten med ca 500 tkr och motsvarande ökad intäkt på finansförvaltningen.

Den andra delen är att VA-kollektivet inte ska stå för kostnader som avser dagvatten från allmän platsmark eller större gator. VA-verksamheten har uppskattat den kostnaden till 250 tkr om året. För att lösa dessa avvikelser föreslås kommunfullmäktige att i samband med revidering av VA-taxan även besluta att:

- Budgeten för finansförvaltningen höjs med 250 tkr för höjd ränta inom VA-verksamheten.
- Teknik- och servicenämnden tilldelas ett budgettillskott på 250 tkr för skattefinansiering av dagvatten från allmän plats. Beslutet innebär att kommunens budgeterade resultat höjs med 250 tkr 2025.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Teknik- och servicenämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bruks- samt anslutningsavgiften för VA i Bollebygds kommun höjs med 23,5% från och med 2025-01-01. Den tidigare antagna VA-taxan (gällande från 2021-01-01) upphävs i samband med kommunfullmäktiges om ny taxa.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande som tilläggsförslag:

- Budgeten för finansförvaltningen höjs med 250 tkr för höjd ränta inom VA-verksamheten.
- Teknik- och servicenämnden tilldelas ett budgettillskott på 250 tkr för skattefinansiering av dagvatten från allmän plats. Beslutet innebär att kommunens budgeterade resultat höjs med 250 tkr 2025.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om teknik- och servicenämndens förslag kan tillstyrkas och finner att så sker. Ordföranden frågar om arbetsutskottet bifaller eller avslår Ulr Rapps (S) tilläggsförslag och finner att det bifalls.

Förslag till beslut

Teknik- och servicenämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bruks- samt anslutningsavgiften för VA i Bollebygds kommun höjs med 23,5% från och med 2025-01-01. Den tidigare antagna VA-taxan (gällande från 2021-01-01) upphävs i samband med kommunfullmäktiges om ny taxa.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande som tilläggsförslag:

- Budgeten för finansförvaltningen höjs med 250 tkr för höjd ränta inom VA-verksamheten.
- Teknik- och servicenämnden tilldelas ett budgettillskott på 250 tkr för skattefinansiering av dagvatten från allmän plats. Beslutet innebär att kommunens budgeterade resultat höjs med 250 tkr 2025.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om teknik- och servicenämndens förslag kan tillstyrkas och finner att så sker. Ordföranden frågar om arbetsutskottet bifaller eller avslår Ulr Rapps (S) tilläggsförslag och finner att det bifalls.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige tillstyrker teknik- och servicenämndens förslag:

Kommunfullmäktige beslutar att bruks- samt anslutningsavgiften för VA i Bollebygds kommun höjs med 23,5% från och med 2025-01-01. Den tidigare antagna VA-taxan (gällande från 2021-01-01) upphävs i samband med kommunfullmäktiges om ny taxa.

Kommunstyrelsen föreslår följande till kommunfullmäktige:

- Budgeten för finansförvaltningen höjs med 250 tkr för höjd ränta inom VA-verksamheten.
- Teknik- och servicenämnden tilldelas ett budgettillskott på 250 tkr för skattefinansiering av dagvatten från allmän plats. Beslutet innebär att kommunens budgeterade resultat höjs med 250 tkr 2025.

Expedieras till

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

- §78 TSN Revidering av VA-taxa för Bollebygds kommun
- Revidering av VA-taxa 2025
- VA-taxa 2025 för Bollebygds kommun
- Yttrande VA-taxa

Justerandes
sign

Utdragsbestyrkande

Paragrafen är justerad

**Justerandes
sign**

Utdragsbestyrkande